

Cvibelj, 6. maj 2023, slovesnost ob 9. maju, dnevu zmage nad nacizmom in fašizmom.

DOGODKI

Dr. Premk: Pogledov na zgodovino NOB je lahko več, resnica je ena

9. maj obeležujemo kot dan zmage nad nacizmom in fašizmom, saj se je na ta dan s kapitulacijo Nemčije končala 2. svetovna vojna v Evropi. Ob tej priložnosti se spomnimo tudi vseh padlih, ki so sodelovali v boju za svobodo. 2200 padlim in umrlim borcem, aktivistom NOB in civilnim žrtvam italijanskih in nemških okupatorjev ter domačih izdajalcev so se 6. maja poklonili udeleženci slovesnosti pri spomeniku NOB na Cvibljju.

Po pozdravnem nagovoru župana občine Žužemberk Jožeta Papeža je prisotne nagovoril poslanec državnega zbora, član predsedstva Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije in zgodovinar dr. Martin Premk. Ta je v uvodu povedal, da so se na tleh današnje Slovenije v slovenskih partizanskih enotah borili tudi pripadniki iz več kot 20 držav iz Evrope in ostalih delov sveta. Slovencem je bila poleg Judov namenjena najslabša usoda, ki nas je čakala pod okupacijo, saj so nas okupatorji obsodili na smrt in na izginotje. Sledil je upor; Osvobodilna fronta je povezala ter združila Slovence v boju proti okupatorju. V Osvobodilno fronto so bili sprejeti vsi, ki so kot temeljno točko upora sprejeli neizprosni boj proti okupatorju.

Med bojem proti okupatorju je začela Osvobodilna fronta postavljati tudi temelje današnje države in na teh temeljih se je leta 1991 Slovenija tudi lahko osamosvojila. Pred 2. svetovno vojno je bila Slovenija del Kraljevine SHS in nikoli nismo imeli samostojne države. Bili smo banovina, nismo bili priznani kot celoten narod in obravnavani smo bili kot plemo. Leta 1945 je bila ustanovljena Ljudska republika Slovenija in 5. maja 1945 je bila postavljena tudi vlada Ljudske republike Slovenije.

Že leta 1941 je začela proti okupatorju delovati gverilska ali partizanska vojska, ki je sčasoma prerasla v organizirano vojsko. Nastajale so prve čete, ki so prerasle v bataljone, brigade, divizije in te v 7. in 9. korpus. V okviru jugoslovanske partizanske vojske so bili slovenski partizani decembra 1943 priznani kot mednarodna zavezniška vojska, ki se pod vodstvom Sovjetske zveze, Združenih držav Amerike in Velike Britanije skupaj z ostalimi narodi bori proti nacizmu in fašizmu.

Jugoslovansko in s tem tudi slovensko partizansko vojsko je septembra 1944 kot svojo legalno vojsko priznala tudi vlada Kraljevine Jugoslavije. Slovenci smo svojo domovino osvobodili sami v okviru slovenske in jugoslovanske partizanske vojske in potrebno je bilo ogromno žrtev, da smo dočakali svobodo. Življenje je izgubilo okoli 100.000 Slovencev in Slovencev, kar nas glede na število prebivalcev uvršča med države, v katerih je 2. svetovna vojna terjala največ žrtev.

Pogledov na dogajanje med 2. svetovno vojno je lahko več, resnica je samo ena. Zgodovina naj bi bila naša

učiteljica, žal pa smo se do sedaj naučili samo to, da se iz nje ničesar ne naučimo. Pri zgodovini ne gre za to, da bi bila nekemu všeč ali ne. Zgodovina je taka, kot je; morala bi biti taka, kot je in nas učiti, da je ne ponovimo. Žal zgodovino zelo radi žalijo, ponižujejo in jo uporabljajo za širjenje sovraštva prav tisti, ki bi morali biti za zgled pri vodenju družbe, v prvi vrsti so to politiki.

Marsikaj je bilo že slišane o naši zgodovini s strani politikov in njihovih opredeljenj, ki za naše partizane pravijo, da so bili množični morilci, kot pravijo tudi za plemenite borce organizacije TIGR, da so bili teroristi. Desetletja dolgo onečaščanje naše zgodovine je pripeljalo tudi do tega, da so bili pripadniki naše teritorialne obrambe označeni kot zločinska organizacija. Na svojo zgodovino moramo gledati s spoštovanjem, kot moramo s spoštovanjem gledati tudi na vse soljudi in na vse tiste, ki so dali svoje življenje za našo svobodo. Le tako bomo lahko ohranjali največji človeški vrednoti, kot sta življenje in mir ter resnico in medsebojno sodelovanje.

Dr. Premk je govor zaključil z verzi Srečka Kosovele, ki po njegovem mnenju najlepše opišejo partizanske vrednote, čeprav so bili zapisani že dosti pred 2. svetovno vojno:

*Silni so oni, ki ne poznajo lastne koristi
in so jim srca odprta kot smehljajoči travniki.
Silni so oni, ki se ne uklonijo, ki se ne zlomijo.
In ti premagajo svet in ne umrejo.*

K spomeniku so ob častni straži Slovenske vojske, praporščakov in spominske 1. novomeške partizanske čete prisotne delegacije položile cvetje. V kulturnem programu so sodelovali Mešani pevski zbor KUD Dolenjske Toplice, pevka Tina Pezdirec ter recitatorja Vid Čopi in Silva Kužnik, program pa je povezovala Elizabeta Kušljan. Po slovesnosti sta sledila pogostitev in družabno srečanje v organizaciji Občinske organizacije ZB za vrednote NOB Žužemberk.

Zapisal in fotografiral: Darko Pucelj